

EN FORSØMT MISJONSOPPGAVE — MALAIAS MUHAMMEDANERE

av

SVERRE HOLTH

Det finnes i dag en kristen kirke i Malaia. Men denne kirken er ikke malaienes kirke. Den består utelukkende av innflyttede kinesere, indere, européere og eurasier. Den egentlige malaiiske befolkningen, som utgjør halvparten av landets innbyggere, er ikke representert. Forfatteren av denne artikkelen kjenner én eneste malaiisk kristen, og tviler på om det i hele Malaia og Singapore finnes 10 døpte malaier. Til sammenlikning kan nevnes at det i Indonesia finnes minst 30 000 kristne som har muhammedansk bakgrunn, og dette gjelder altså folk som rasemessig er nær beslektet med malaiene. Slik er situasjonen i dag. For å kunne forstå den, er det nødvendig å sette seg inn i det som ligger bak, og da særlig det som har hendt i de siste 5—600 år.

Malaiene er av mongoloid rase. De utvandret fra Sentral-Asia og blandet seg etter hvert med øy-befolkningen i Ost-India. Inskripsjoner som er blitt oppdaget i nyere tid viser at deres språk ikke har forandret seg nevneverdig i de siste 700 år. Malaier finnes også i Siam. Et av deres eldste bosteder er vestkysten på Sumatra. I Borneo og på Molukkene er det også betydelige malaiiske grupper. I rase, språk, religion og kultur er malaiene nær beslektet med javanerne og bugierne på Celebes og andre indonesiske folkegrupper. De har også affinitet med filippinerne. I Malaia er det foregått ikke så lite raseblanding. Malaiene på vestkysten har blandet seg med indiske innvandrere, og i nord med siamesere. Ekteskap mellom malaier og javanere er ganske alminnelig.

En betydelig indisk innflytelse gjorde seg gjeldende i Malaia fra det 7. til det 13. århundre under Sri Vijaya-veldet. Indiske kjøpmenn og kolonister engasjert i transitthandelen mellom Øst og Vest førte med seg indisk kultur og religion. Med Sri Vijayas oppløsning kom det muhammedanske framstøt. Indiske og persiske misjonærer brakte Islam først til Sumatra og deretter til Malakka. Det sistnevnte stedet ble muhammedanernes faste støttepunkt, akkurat som Palembang på Sumatra og Kedah i Nord-Malaia hadde vært Sri Vijayas tidligere.

En ny periode begynte med portugisernes erobring av Malakka i 1511. Med Malakka som støttepunkt forsøkte portugiserne å bryte muhammedanernes handelsmonopol i Det indiske hav. Skjønt portugiserne bare besatte Malakka by og et mindre område omkring byen, førte det til malai-imperiets oppløsning. Etter hvert fremstod de mange småstater som vi nå kjenner. De viktigste var Acheh på Nord-Sumatra, og Johore i Sør-Malaia. Perak fikk betydning senere på grunn av sine rike tinnleier.

I 1641 ble portugiserne fordrevet av hollenderne, som deretter holdt Malakka besatt i halvannet hundre år. Mens Napoleonskrigene pågikk i Europa besatte britiske tropper Malakka (1795), og etter lange forhandlinger som resulterte i territorial byttehandel med hollenderne, ble Malakka britisk i 1825. Engelskmennene hadde nå tre viktige settlementer: Penang, Singapore og Malakka. Britene blandet seg ikke inn i forholdene ellers i Malaia unntagen når det oppstod uroligheter i tinn-sentrene som sultanene ikke maktet å kontrollere. Dette resulterte etter hvert i at sultanene aksepterte britisk proteksjon. Den første var sultanen av Perak som ved Pangkor-traktaten av 1864 aksepterte proteksjon for staten Perak. Traktaten bestemte bl. a. at engelskmennene skulle utnevne en British Resident, hvis råd måtte følges i alle saker unntatt slike som vedgikk malaiisk religion og skikk. Liknende traktater ble inngått med de øvrige statene. Den siste staten til å akseptere britisk proteksjon var Johore (i 1914).

Singapore ble grunnlagt av Raffles i 1819. Befolkningen besto da av noen få tusen malaier. Øya var den gang et for-

sømt og usunt brakklund av sump og jungel. Raffles så dens store muligheter og fikk etter mange viderverdigheter den engelske regjeringen med på å annektere den. I dag er Singapore en rik og blomstrende storby som har transitt-handelen som sin vesentligste inntektskilde.

Inntil det forrige århundret var befolkningen i Malaia forholdsvis liten. Malaiene hadde slått seg ned langs kysten og i dalførene. Resten av landet var jungel hvor små vandrestammer holdt til. Malaiene dyrket ris, kokosnøtter og annen frukt, og ernærte seg ellers ved fiske i sjø og elv.

Det Malaia vi kjenner i dag er fremstått under britisk styre. Med gummiplantasjenes og tinnutvinningenes fenomenale utvikling ble det behov for billig arbeidskraft. Det var slik masseinnvandringen begynte, mest fra China, men også en del fra India. Følgen er at i dag utgjør malaiene knapt halvparten av en samlet befolkning på omlag 6 millioner (når Singapore, hvor kineserne utgjør mer enn 80 prosent av øyas 1 200 000 innbyggere, tas med).

Under den siste verdenskrigen ble Malaia og Singapore hærtatt av japanerne. Engelskmennene var ille forberedt og led et knusende nederlag. Det gjorde et varig inntrykk på den stedlige befolkningen at en asiatisk nasjon så raskt og effektivt kunne beseire kolonimaktens styrker. Under okkupasjonen og særlig etter frigjøringen foregikk det en politisk oppvåkning blant alle rasegrupper. Ikke minst gjorde de kommunistbetonte geriljakrigerne iherdige forberedelser for å være rede til å gripe styret når freden kom. Det gikk ikke som de tenkte, og mange av dem vendte tilbake til jungelen for å fortsette geriljakrigen mot det britiske styret. Samtidig har de drevet infiltrasjons- og undergravningsarbeid gjennom sine hemmelige agenter i by og på land. Etter nesten 10 års krig som har kostet britene uhyre summer og mange tapte liv, finnes det i dag ennå omlag 3 000 krigere i jungelen. De aller fleste av dem er kinesere.

Siden protektoratet ble innført har Malaia vært styrt, om ikke i navnet så i gagnet, av britene. Det er faktisk det britiske

styret som har skapt det moderne Malaia. Landet er blitt oppbygd, naturrikdommene utnyttet, kommunikasjonene utbygd, orden opprettholdt og folket har stort sett hatt et godt og humant styre. Sultanene har fortsatt å være statenes overhoder, men i virkeligheten har de hatt liten makt. De og deres familier har vært et aristokrati med ikke så få privilegier men med få plikter. For malaiene står sultanene som symbol på deres nasjonale samhörighet.

I selve Malaia er det bare malaiene som ved siden av europeerne har hatt adgang til høyere stillinger i embetsverket. De er å finne i mange regjeringskontorer, i arméen og i politiet. Man kan altså si at dette har også vært en form for proteksjon. Det har nemlig vist seg at i åpen konkurranse med kineserne har malaiene meget små sjanser. De førstnevnte er driftige og initiativrike og har kontroll med landets kapital og handel. Malaiene derimot er indolente og overfladiske og mindre foretagsomme. Det er derfor ikke uten grunn at mange frykter for at selvstyre for landet vil til slutt bety at det blir kineserne som blir landets virkelige styrere.

Malaienes sterkeste politiske parti er UMNO (United Malays' National Organisation), hvis fører var Dato 'Onn b. Jaafar. Dets nåværende leder er Tungku Abdul Rahman, førsteminister for Malaias første folkevalgte regjering. Dette partiet kom i forgrunnen i 1945 da det bekjempet Englands planer om å opprette et mer sentralisert styre for hele Malaia i forening med Singapore. Motstanden var så sterk at sammenslutningen måtte oppheves. Siden har partiet kritisert det britiske styret åpent, og har krevd full selvstendighet. Det har inngått en slags allianse med MCA (Malayan Chinese Association), og ved de første valgene som fant sted i 1955 ble de samarbeidende partiers kandidater valgt i alle valgkretser. Tungku Abdul Rahman ble Malaias første premierminister. Under hans ledelse har forhandlinger vært ført med England, som har ført til at landet vil få selvstyre i september 1957. Det vil forbli medlem av Det britiske samveldet, og England vil fortsatt ha militær-baser i landet.

En liknende utvikling har funnet sted i Singapore. Ved de første valgene i 1955 under den såkalte Rendell-konstitusjon fikk arbeiderpartiet flertall. De forhandlinger som har vært ført med England om selvstyre for kolonien har foreløpig mislykkes. Forhandlingene strandet på Singapore-regjeringens uvilje mot å gi engelskmennene rett til å gripe inn i tilfelle interne uroligheter. Engelskmennenes krav på denne rett er grunnet i faren for kommunistisk komplott. Befolkningen er som allerede nevnt hovedsakelig kinesisk, og radikale elementer har igjen og igjen truet koloniens sikkerhet. Under opptøyene i fjor ble det således øvd ikke så liten vold, og flere ble drept. Det nest-største partiet i Singapore er People's Action Party, som er kommunistisk betont.

Forholdet mellom malaiene og kineserne byr på kolossale problemer. Disse to gruppene er nå tallmessig om lag jevnbyrdige. I en ikke uoverskuelig fremtid vil kineserne bli de sterkeste i antall som de nå allerede er det økonomisk. De kontrollerer landets kapital, og ved sitt samhold og sin forståelse av moderne forretningsmetoder er de malaiene helt overlegne. Malaiene på sin side mistenker kineserne for uloyalitet mot landet. De mener at kinesernes lojalitet gjelder først og fremst China. Dette er ikke så helt ubegrunnet idet de fleste av dem jo ennå regnes for Chinas undersåtter. Et av de mest brennende spørsmål i dagens politikk er derfor nasjonalitetsspørsmålet. Det har vist seg at det er ingen lett sak å komme til enighet med Peking om diaspora-kinesernes nasjonalitet. Hittil har de jo vært anerkjent som kinesiske borgere, så for manges vedkommende har det vært et spørsmål om dobbel-nasjonalitet.

Malaien er først og fremst en landsbyens mann. Han trives som jordbruker og fisker. Han bekymrer seg ikke særlig for morgendagen og fremtiden. I de større byene har mange malaiere slått seg ned som sjåførere. Malaien lever enkelt, men liker fargerike klær, underholdning og moro. Sin religion tar han i alminnelighet ikke så alvorlig. Skjønt han avstår fra å spise svinekjøtt, er han ikke alltid så skrupuløs når det kommer til

spirituosa. Fanatisk muhammedaner er han ikke, unntagen når det gjelder nasjonale interesser. Det hender at han løper «amok», blir vill og slår ned for fote alt som kommer i hans vei.

Malaiens dovenskap er et meget omdisputert emne. Sikkert er det at han er tilfreds når han har mat og klær og kan nyte livet i familiens skjød. Enkelte har påstått at hans mangel på foretaksomhet skyldes for ensidig kost som gjør at han ikke kan arbeide så hårdt som for eksempel kineserne kan. I skolen er han oppvakt og fullt på høyde med sin indiske og kinesiske kamerat så lenge han er i småskolen. Senere blir han som regel hengende etter. Det tidlige ekteskap kan ha noe å gjøre med dette. Kanskje også det faktum at han har vært beskyttet under det britiske protektorat.

Den malaiiske kultur har alltid vært derivativ. En analyse vil vise elementer av hinduisk, islamitisk, indonesisk og europeisk opprinnelse. Den eldre litteratur var lånt fra India, Persia og Java. I våre dager hentes inspirasjonen fra Kairo og Vesten. Malaiisk kunst, som særlig blomstrer i Kelantan og Trengganu, omfatter sølvtøy, silkevevning, kurvfletting, mattebinding og broderi. Tidligere var smiekunsten langt fremme. Særlig kjent er de antikke sverdene med sine rikt ornamenterte skjeder.

Islams tidligste historie i Malaia er et omstridt tema. Malaiene selv påstår at den ble brakt til Malaia ved arabiske misjonærer fra Mekka. Sannsynligere er det at det var arabiske kjøpmenn som brakte den med seg. Arabiske handelsmenn opererte meget tidlig i indiske farvann. De opprettet kolonier som drev handel mellom Øst og Vest. Malakka og Malakka-stredet var knutepunktet i denne trafikken. Herfra opprettholdtes kontakten med China i øst og handelsmenn fra Vesten. Vi vet at mellomhandelen var livlig, særlig mens China var sterkt under Tang- og Sung-dynastiene. Under Mongol-dynastiets tid økte trafikken på India og Midt-Østen betydelig. På den tiden foregikk det også en ny innvandring av muselmenn til China, samtidig som Islam fikk større makt i Sør-India. Det var disse kjøpmenns innflytelse som ledet til at staten Samudra-Pasai på

Nord-Sumatra antok Islam som sin offisielle religion i 1280. Dette var altså den første malai-stat som ble muhammedansk. Nord-Sumatra er derfor den dag i dag regnet som hovedsentret for malaiisk muhammedanisme. Samudra-Pasai eksisterer ikke lenger, men Acheh har overtatt dens stilling. Nettopp i dette området er Islam kjent for sine mystikere, sin lærdom og sin religiøse fanatisme.

Islam synes å ha vunnet fast fotfeste i Malaia i slutten av det 14. århundre. Men det var først ved opprettelsen av Malakka som handelsstat omkring 1400 at den for alvor begynte å utbredes. I det 15. århundre inntok Malakka omtrent den samme rolle som Singapore spiller i mellomhandelen i dag. Muhammedanismen fikk permanent fotfeste der ved Sultan Muzaffar Shahs tronbestigelse i 1440. Hans ekspansjonspolitikk førtes i Islams navn. Han og hans etterfølgere tiltvang seg makten i det meste av Malaia-halvøya og delvis på Sumatra. Med full kontroll av Malakka og Malakka-stredet var det ikke vanskelig å monopolisere handelstrafikken, som igjen betydde mer rikdom og mer makt over omkringliggende strøk. Kontakten mellom javanerne og malaiene i Malakka førte til utbredelsen av Islam i Ost-India. Denne prosess fortsatte endog etter at portugiserne hadde besatt Malakka i 1511.

Malakka ble aldri sentrum for noen ny islamitisk kultur og læredannelse. Inspirasjonen kom utenfra. Således var det ikke liten indisk innflytelse. Det islett av sufistisk mystisisme og panteisme som ennå kan spores i den maliiske karakter kan føres tilbake til denne innflytelse fra India. Store forandringer fant sted i det 16. århundre. Med Malakkas fall gikk førerskapet til Acheh på Sumatra og Johore i Sør-Malaia. Samtidig som kontakten med India ble opprettholdt, ble nye kontakter sluttet med Aden, Deccan, Arabia og Egypt. De religiøse lederne og lærerne ble utdannet etter det vanlige mønster med studium av arabisk språk og middelaldersk teologi på arabisk. Standarden var øyensynlig ikke så høy, for i det 18. århundre fant man det nødvendig å oversette mange av standardverkene til malaiisk språk.

Malaiene identifiserer rase og religion. Skjønt han kan være standhaftig i sin tro, er han langt fra fanatisk. Det er visse uortodokse trekk i hans religion, men disse er overlevninger av tidligere idéer, og skyldes delvis indisk innflytelse. Så utrolig det høres fra et ortodoks synspunkt, er det ikke så lite av panteistisk mystisisme i malaiisk muhammedanisme. Seremoniene i forbindelse med ekteskapsvielser og mange av skikkene som opprettholdes i herskerhusene er av hinduisk opprinnelse.

Malaiisk Islam følger stort sett Shafi-skolens forskrifter, men tillem্পninger kan sees overalt. Således praktiseres den dag i dag visse matriarkalske skikker i staten Negri Sembilan. Ikke noe sted finner en at kvinnen bærer slør eller at hun er avskåret fra omverdenen. Noen stedegen kultur har den ikke frembrakt. Malaias moskéer har således samme arkitektoniske form som Malabar-kystens. Litteraturen er lånt utenfra, og kunsten er ikke særlig imponerende.

Pilegrimsferder til Mekka foretas jevnlig. Det finnes en betydelig indonesisk koloni i Mekka som tar hånd om pilegrims-trafikken, og som gjør islamitiske studier og foretar oversettelser til malaiisk. Mange blir sendt fra Malaia for å studere teologi i Mekka og Kairo. Malaia fikk sin første islamitisk-teologiske høyskole i 1955. Den ble plassert i byen Klang, og enkelte av lærerne er fra Azhar-universitetet i Kairo.

Malaiene har fått ha sitt eget religiøse rettsvesen. Dette har innskrenket seg til jurisdiksjon over ekteskap, skilsmisse og arvesaker, fastsettelse av religiøse plikter og administrasjon av veldedighetsfond og liknende. Den lette adgang til skilsmisse har skapt store problemer. Det er et løfterikt tegn at kvinnene nå begynner å protestere mot flerkoneriet og dets medfølgende onder. Moderne reformatorer påberoper seg endog Koranen og påstår at den indirekte lærer monogamisk ekteskap. For, sier de, Muhammed tillot flerkoneriet på den betingelsen at alle hustruene skulle behandles likt, hvilket er en menneskelig umulighet. Altså må polygamiet vekk.

Det var portugiserne som først brakte kristendommen til Malaia. De portugisiske kolonistene var jo alltid korsfarere like

så meget som de var representanter for det portugisiske koloniveldet. Da Malakka ble besatt i 1511, forsøkte deres berømte hærfører Albuquerque med alle midler å knekke den stedlige befolknings motstand. Han oppmuntret sine folk til å gifte seg med innfødte kvinner, helst kinesere. De som giftet seg med portugisere ble tvunget til å la seg døpe. Albuquerque var en streng og til dels grusom herre. Hans hårdhet gjorde at den malaiiske befolkningen fikk en innett vondhug ikke bare mot beseirerne, men også mot deres religion. Kristendommen ble som naturlig var identifisert med undertrykkerne. Den som antok seg deres religion, ble sett på som en overløper og landssviker. Og slik er det den dag i dag.

Hollenderne gjorde intet forsøk på å misjonere blant den stedlige befolkningen mens de var herrer i Malakka. I Ost-India derimot ble misjonsarbeidet satt i gang. Der ble bl. a. Matteus-evangeliet oversatt til malai-språket. I Malakka bygget de kirke for sine egne landsmenn. Den kirken står den dag i dag, men tilhører nå anglikanene.

Londoner-selskapet begynte det første protestantiske misjonsarbeid i Malaia. Denne misjonen gjorde i 1815 Malakka til sin operasjonsbase, men hensikten var å benytte dette stedet som et støttepunkt for Morrisons arbeid i Canton, og som et brohode for videre fremstøt i China. I 1818 ble Anglo-Chinese College opprettet av Milne, og på hans trykkeri ble Morrisons kinesiske bibel trykt. En del ble også gjort for malaiene. Milne og Munshi Abdullah reviderte den malaiiske oversettelsen av bibelen. I 1847 ble Anglo-Chinese College flyttet til Hongkong, og Londoner-selskapets arbeid i Malakka ble nedlagt. En av selskapets misjonærer, amerikaneren B. P. Keasberry, fortsatte dog som uavhengig misjonær blant malaiene helt til 1875. Den amerikanske metodistkirken (episkopal) opptok arbeid i Malaia i 1884. Også denne misjonen forsøkte å oppta arbeid blant malai-befolkningen. Særlig gjorde W. H. Shellabar et solid grunnarbeid ved sine studier av malaiisk språk og kultur. Hans arbeid er blitt fortsatt av andre, om enn i beskjeden målestokk. Det hele har innskrenket seg til litterær virksomhet i form av

oversettelser, traktater og annen kristen litteratur. Lenger er vi ikke kommet i dag. Oppgaven ligger altså så godt som urørt.

Vi kommer nå til det omstridte spørsmålet om hvorvidt det er traktatmessig lovlig å drive misjon blant malaiene i Malaia. Den gjengse oppfatningen har vært at britene har forpliktet seg til å forby kristen misjon blant malaiene. Britenes politikk har vært å opprettholde orden, og å utbygge landets produksjon og handel. De har mest mulig unngått å blande seg inn i religiøse saker. Det kan sies at engelskmennene har gjort seg umak for å vise respekt overfor landets religion og skikker. Det er jo nettopp hva de forpliktet seg til i traktatene med sultanene. Men nå er det en kjensgjerning at denne religionsklausulen ikke sier annet enn at den britiske rådgivers forordninger må aksepteres i alle saker med unntakelse av saker som vedrører folkets religion og skikk. Det er altså intet direkte forbud mot å drive kristen misjon. Det at britiske embetsmenn og malaiene selv har tydet klausulen som forbud mot kristen misjon, er altså en feilfortolkning eller misforståelse. Den gjelder åpenbart regjeringens innblanding i malaienes religiøse og kulturelle anliggender, ikke private kristne misjonærers forkynnerarbeid.

Malayen Christian Council bad for ikke lenge siden en fremstående jurist å uttale seg om ordlydens juridiske betydning. Dette er hans kjennelse: «Etter min mening finnes det ikke noen uttrykkelig lovmessig hindring eller noe forbud mot å drive misjonsarbeid blant malaiene i hvilken som helst del av landet. Derimot er den konstitusjonelle og politiske atmosfære av stort sett de samme grunner uvelvillig innstilt, dog muligens mindre i Singapore enn i Malai-statene.»

I enkelte tilfelle har det vært øvd press for å stanse forsøk som er blitt gjort på misjonsvirksomhet blant malaiene, til tross for at det altså ikke er lovstridig. Således henstilte myndighetene at misjonsvirksomhet som var blitt opptatt blant de heden-ske stammefolkene i jungelen måtte bli stanset. Begrunnelsen som ble gitt var at disse stammefolkene var potensielle muham-medanere og derfor hørte inn under malaienes innflytelsesom-

råde. Myndighetenes finfølelse kan forstås når en minnes de uhellsvangre opptøyene som fant sted i Singapore i 1951 da mange menneskeliv gikk til spille (Hertog-affæren).

Ingen kan med sikkerhet si hvilke forandringer som vil finne sted i Malaia og Singapore når det blir selvstyre. Det kan tenkes at kirken allerede har latt sin anledning gå fra seg, iallfall i Malaia. Eventuelt misjonsarbeid blant malaiene vil måtte regne med den tradisjonelle muhammedanske opposisjon og fordom, om enn kanskje i mindre grad enn mange andre steder. Malaien er ikke anlagt for religiøse spekulasjoner og kontroverser. Sikkert er det iallfall at den som vil bytte religion i dag ville bli så godt som denasjonalisert og utstøtt av samfunnet. Han ville måtte finne et helt nytt grunnlag som samfunnsindivid. Den ovenfor nevnte kristne malai er et eksempel på hva som ville skje. Hans egen far nekter å ha noe med ham å gjøre, og regner ham ikke lenger som sin sønn.

Mange malaiiske barn går på kristne skoler i Malaia. Det kan skje fordi løfte er blitt gitt at intet forsøk vil bli gjort for å influere dem til å bytte religion. Det finnes i dag bare velvilje mellom kristne og malaier, og mange frykter for at godviljen ville forsvinne om forsøk på misjonering blant malaiene ble gjort. Det kunne få politiske følger som ville få betydning for hele kirkens stilling i dette landet. Alt dette er jo bare sunn fornuft. Et annet spørsmål er hvorvidt det er fornuften som skal være det eneste avgjørende når det gjelder misjonens imperativ. Kristus sa jo: Gå ut i all verden . . .

At kirken slett ikke har tatt spørsmålet opp til alvorlig overveielse vises blant annet derav at så lite grundig forarbeid er blitt gjort. Det finnes i dag i hele Malaia knapt en eneste misjonsarbeider som kan sies å ha spesialisert seg på dette området. Heller ikke blir det gjort noe for å orientere og utruste vordende prester og menighetsarbeidere for denne oppgaven. Dette er så meget beklageligere som det er nettopp kirken som besitter hemmeligheten til de mange rasegruppers sammensmeltning i dette komplekse samfunnet. Det er nemlig på dette punktet det fremtidige Malaia vil stå eller falle. Det ideelle

raseforholdet kan ikke bedre illustreres enn i den anglikanske katedralen i Singapore. Her møtes de forskjellige raser i en høyere enhet som lemmer på Kristi legeme. De store forsamlinger som fyller katedralen flere ganger hver søndag er den herligste blanding av raser. Det er i sannhet den hellige alminnelige kirke i miniatyr. Men — og det er et stort MEN — malai-erne er ikke representert. Og det er kirkens åpne sår i Malaia i dag. Den kan aldri bli Malaias kirke i egentlig forstand før den også rommer i sitt skjød døpte malaier. Uten dette vil den vedbli å være en fremmed kirke — eller emigrantkirke.

LITTERATUR

- R. O. Winstedt*: A History of Malaya (Singapore, Journal of the Malayan Branch, RAS, Vol. XIII, part 1, 1935). — A History of Malay Literature (Singapore, Journal of the Malayan Branch, RAS, Vol. XVII, part 3, 1940). — The Malays: A Cultural History (London, 1950).
- G. H. Bousquet*: Introduction à l'Etude de l'Islam Indonésien (Paris, Revue des Etudes Islamiques, 1938).
- C. Snouck Hurgronie*: The Achenese (translated by A. W. S. O'Sullivan).
- R. A. Kern*: De Islam in Indonesië (The Hague, van Hoeve, 1947).
- R. J. Wilkinson*: The Peninsular Malays I: Malay Beliefs (London, Luzac, 1906).
- L. E. Browne*: Christianity and the Malays (London, Society for the Propagation of the Gospel, 1936).